

جایگاه و اهمیت علم و دانش

پیدایش علم و دانش با خلقت انسان برابری می کند و همواره بشر در صدد آن بوده که بفهمد و درک نماید. علم و دانش در زندگی انسان دارای جایگاه ویژه ای است. نقش علم در زندگی انسان این است که راه سعادت، تکامل و راه ساختن را به انسان می آموزد. در اینجا مروری بر علم و جایگاه آن اشاره می شود.

دین اسلام، کامل ترین دین در میان ادیان الهی است که به همه جوانب زندگی انسان نگاهی ویژه دارد و برنامه ای کامل برای این منظور در نظر گرفته تا انسان ها با عمل به این برنامه به تکامل برسند. سفارش و تأکید بسیار اسلام بر علم آموزی، تا جایی است که نخستین آیاتی که بر پیامبر بزرگوار اسلام نازل شد، سفارش به خواندن بود: اقرا باسم ربک الذی خلق. خلق الانسان من علق. اقرا و ربک الاکرم. الذی علم بالقلم. (علق، ۵-۱) «بخوان به نام پروردگارت که [جهان را] آفرید. [همان کسی که] انسان را از خون بسته ای خلق کرد. بخوان که پروردگارت بزرگوار است؛ همان کسی به وسیله قلم تعلیم کرد و به انسان آنچه را نمی دانست، یاد داد». اگر گفته شود دین اسلام، دین دانش و آموزش برای زندگی سعادت‌مندانه دنیوی و اخروی بشر است، سخنی ناحق، گفته نشده است. اهمیت علم و دانش در اسلام بقدری است که اولین کلمه ای که جبرئیل به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله گفت؛ این بود که بخوان

بی گمان ارزش انسان در آموزه های قرآنی به دانش است؛ از این روست که تسخیر فرشتگان و هستی، زمانی برای انسان شدنی شد که خداوند به انسان اسمای خویش را تعلیم داد و انسان به دانش اسمایی آگاه شد. این آگاهی هر چند به شکل آگاهی حضوری و شهودی است که از آن به دانش وجودی نیز تعبیر می شود؛ زیرا در جان و وجود انسان جای می گیرد و بخشی

بلکه همه وجود وی را شکل می بخشد که در تعبیر مولوی
ای برادر تو همه اندیشه ای / مابقی جز استخوان و ریشه ای
به خوبی تبیین شده است. با این همه، دانشی دارای ارزش است که انسان را به مقام خودش بازگرداند و از مقام هیوط، به
عروج رساند و صعود دوباره ای را از خاک به عرش افلاک برین تا عرش سدره المنتهی آغاز کند
از اینروست که قرآن ارزش و اعتبار آدمی را به دانش اسمایی دانسته است که دانش، توانایی و ظرفیت به همه آن چیزهایی
است که خداوند را به خداوندی متصف ساخته است

آدمی با دانش اسمایی می تواند به کمال مطلق برسد. تفاوت اسما و صفات در خداوند با انسان در این است که اسما در
خداوند عین ذات و ازلی و ابدی است و در انسان عین ذات نیست بلکه به شکلی عارض ذات و عنایت الهی است. با این همه
این انسان است که می تواند با دانش خویش به جایی برسد که کسی در هستی بدان دست نیافته است». همان گونه که عقل،
اندیشه و دانش، آثاری مبارک برای انسان دارند و تعلم، عملی با ارزش مثبت اخلاقی است، جهل و بی خردی خساراتی
جبران ناپذیر دارد و پرهیز از بی خردی و نادانی به لحاظ اخلاقی واجب است. پی فراگیری علم امری لازم است

برابری خلقت و دانش

پیدایش علم و دانش با خلقت انسان برابری می کند و همواره بشر در صدد آن بوده که بفهمد و درک نماید. علم و دانش در
زندگی انسان دارای جایگاه ویژه ای است. نقش علم در زندگی انسان این است که راه سعادت، تکامل و راه ساختن را به
انسان می آموزد. علم، انسان را توانا می کند که آینده را همان گونه که می خواهد بسازد. علم مانند ابزاری در اختیار
خواست انسان قرار می گیرد و طبیعت را آن چنان که انسان بخواهد و فرمان دهد می سازد

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پیروانش را به فراگیری علم و دانش تشویق می کرد. کودکان اصحابش را وادار کرد که
سواد بیاموزند. برخی از یارانش را فرمان داد زبان سریانی بیاموزند. این تأکید و تشویق ها در باره علم سبب شد که
مسلمانان با همت و سرعت بی نظیری به جستجوی علم در همه جهان پرداختند

آثار علمی را هر کجا یافتند به دست آوردند و ترجمه کردند و خود به تحقیق پرداخته و از این راه علاوه بر این که حلقه
ارتباطی شدند میان تمدن های قدیم یونانی و رومی و ایرانی و مصری و هندی و غیره، و تمدن جدید اروپایی، خود یکی از
شکوهمندترین تمدن ها و فرهنگ های تاریخ بشریت را آفریدند که به نام تمدن و فرهنگ اسلامی شناخته شده و می شود

امروزه اهمیت علم و دانش بر بشریت مخفی نیست، همه مکاتب بشری و ادیان آسمانی بر کسب علم و دانش تأکید دارند و
پیشرفت و ترقی در مسیر علم را افتخار آمیز می شمرند. لکن بدون تردید دین مبین اسلام بیش از هر دین و آیین دیگری به
علم بها داده و انسان ها را به تعلیم و تعلم فرا خوانده است